

84, 235, 275, 339, M 9, 11, 13, O 67, 208. *klompenbijl*: C 80, 128, 187, E 150, 209, F 118, G 32b, 76b, 143*, 182, 207, I 19, K 26, 37, 48, 66, 74, 133d, L 14, 20, 24, 37, 152, 186. *klombbiele*: L 13, 264, M 5, 9, 9a—48a, 12. *kloonbijl*: K 237, 274. *kloppersbijl*: O 126. *kloefbijl*: H 100, O 126. *kloefenbijltje*: O 207. *appe*: H 100, 116, N 38, 45, 46, 65, 78, 141, O 4, 75. **kloefap*: N 35. *daestelappe*: N 141. **akke*: H 72. *scheerbiele*: C 25, 26, 30, 32, 34, 36, O 102, 103, 108, G 27. *egscheerde biel*: C 155. *scheereksbiel*: C 110. *ainscheerde biel*: C 76. *scheerhoesbiel*: C 112. *scheerhecht*: C 157. *ankabel*: C 145. *slingerbijl*: C 145. *rechtsebijl*: I 228 (Vergelijk V a k t a a l, pag. 41). *verbylmes*: I 208.

Omdat de bijl voorkomt in alle klompenmakerijen in en, voor zover wij weten, ook buiten ons gebied, kan zijn geografie ons niets vertellen dan dat het een zeer elementair werktuig is. Niet onvermeld mag blijven het bv.nw. waarmee men aanduidt dat de steel op een bijzondere wijze is geplaatst: de bijl is *kneukelvrij* (L 264, K 125a), *knöökeltvrie* (L 381), *knökkeltvrij* (M 8, M 12).

F

In zekere zin vertoont de kaart dissel een eenvoudige structuur. Toch is er een eigenaardige complicatie en juist deze moeilijkheid bij een toch op het eerste gezicht simpele kaart tart vele pogingen tot verklaring. Hoe immers zal men het verschijnen van het werktuig in het noordoosten van het land interpreteren? Op tal van kaarten is die hoek duidelijk een randzone gebleken. Aannemen dat de dissel uit het blanke gebied van de kaart is verdwenen blijft een slag in de lucht, omdat ieder argument ontbreekt. Bovendien vertoont de aaneengesloten zuidwestelijke dissel-verspreiding zoveel overeenkomst met een op tal van kaarten aan de dag getreden patroon, dat we die wel uit expansie moeten verklaren. Ontbrak in het noorden iedere opgave, dan was er geen vuiltje aan de lucht, want de buiten het terrein van onderzoek gevonden dissels liggen alle in het zuiden, geen enkele in Duitsland. De in het Romaanse taalgebied aangetroffen benamingen voor het instrument zijn: *awya* bij D e l v a u x, *oyô* in Rance, *hawia* in Crupet, *hawê* in Lavacherie en Awenne, *hoyau* in Bourlers en Forges, *hawelèt* in Laiche-sur-Semois, *oya* bij H a u c o t t e en *awyat* bij N o ë l. Ook in de A L G wordt de dissel als klompenmakerswerktuig vermeld voor de plaatsen Arrens en Bethmale, waar hij met *uçola* of *uçòlò* benaamd wordt. Buiten de klompenmakerij is hij echter ook in Duitsland te vinden. B o c k vermeldt hem voor de Schwellenhauer (pag. 32), S a s s